

Pettyes vízicsibe

Mielőtt közelebből megismerkednénk madarunkkal, tisztáznunk kell néhány, az elnevezésből adódó tévhitet. A vízicsibe nem a vízityúk fiatal példánya, hanem egy külön faj. A vízityúk kicsinyeit vízityúk csibének, a vízicsibe fiataljait pedig vízicsibe csibének nevezzük. Ezek után pedig következzen akkor egy rejtett életmódú, nagyon ritkán látható madarunk.

Igaz, hogy a pettyes vízicsibe (*Porzana porzana*) ritkán kerül szem elé, de azok a pillanatok mindig élményszámba mennek. Ugyanis egy rendkívül szép madárról van szó. Látványra olyan, mintha tollait apró gyöngyökkel szórta volna tele az anyatermészet. A vele való találkozás ajándék minden természetkedvelőnek.

Sekély vízzel borított mo-

csárréteken, sásosokban él. Kedveli a zombékosokat. A mély vízi tavakat viszont elkerüli. Elterjedését tehát ezeknek az élőhelyeknek a megléte vagy hiánya befolyásolja. Vonuló madár lévén április folyamán érkezik meg költőterületére. Ez idő tájt hangzik fel jellegzetes hangja, melyet leginkább alkonyatkor és az éjszakai órákban hallat.

Fekete kökörcsin

Ez a növény ránézésre olyan, mintha bundát növesztett volna. Ami nem is áll olyan messze az igazságtól! A kora tavasszal nem ritka hajnali fagyok ellen neki is védekeznie kell, ő ezt így teszi. Vastag szőrbundával fedi be magát. Népi elnevezései között is találunk erre utalót, egyes tájakon szőrös tulipánnak hívják. Máshol más tulajdonságát emelik ki. Tikdöglesztő, mondják, ami pedig erősen mérgező mivoltára utal. Ennek ellenére, egyes hatóanyagai miatt valamikor a népi gyógyászatban alkalmazták, illetve a virág sötét színanyagát festésre is felhasználták. De mi csak hívjuk a ma használatos, hivatalos nevén, ez a növény nem más, mint a fekete kökörcsin.

A fekete kökörcsin (*Pulsatilla nigricans*) a nyílt gyepek növénye. Sziklagyepekben, ritkás karsztbokorerdők tisztásain, homokpusztákon bukkanhatunk rá, ha március-április tájékán keressük fel ezeket az élőhelyeket. Maximum 20-30 cm magasra nő. Szára egyenes, felálló,

melynek csúcsán egy virágot növeszt. A fellevelek a virág alatt örvösen helyezkednek el, virágát pedig lepellevelek alkotják. A virág jellemzően bókoló, és a sötétlila, feketés lepellevelek csúcsa visszahajló. Az egész növény, beleértve a szárat, a leveleket, a virágot, sely-

Jellegzetes, éles füttyögésével hirdeti fajtársai számára területének határait. Jelenlétéről is csak ennek segítségével szerezhetünk tudomást, hiszen nem szívesen bújik elő a biztonságos rejteket nyújtó magas növényzet közül. A területfoglalás és párválasztás után fészeképítésbe kezdenek. A fészek a lehajló, avas sás alá kerül, mindig valami száraz részre, legtöbbször zombékra. A párok a sáslevelekből valóságos kis kunyhót építenek a fészek fölé, így az a teljes költés alatt rejtve marad a ragadozók

szeme elől. A fészket a kotlás, tojásrakás ideje alatt építgetik, ha a vízszint emelkedik, magasítják is. A rejtett fészekbe a tojó rendszerint 10-12 tojásból álló fészekaljzat rak, melyen a pár mindkét tagja felváltva kotlik. Mivel a kotlással nem várják meg a teljes tojásszámot, ezért a fiókák is több napos eltéréssel kelnek ki. A fiókák koromfekete színűek. A többi hasonló faj csibéitől ebben az életkorban háromszínű csőrük különbözteti meg őket. A fiókák fészekhagyók ugyan, de a család a fiatalok önállósodásáig, sok-

szor még hetekig összetart. Egy-két napig még a fészekbe is visszamásznak éjszakázni. A fiókák a szárnyukon lévő csökevényes karom segítségével kiválóan másznak, így nem jelent számukra gondot, hogy a hozzájuk képest magasan lévő fészekbe feljussanak.

Táplálékuk meglehetősen változatos. A sekély vízben, a növényzetben, iszapfelületen élő rovarokat, lárvákat, csigákat is összeszedik, ezenkívül magvakat, növényi részeket is fogyasztanak. A nyári időszakra, mikorra a költések befejeződnek, nagyon sokszor az élőhelyek is kiszáradnak. Ekkor a madarak kóborlásba kezdenek, és feltűnnek a halastavak környékén is. Ahol találnak maguknak megfelelő táplálkozó helyet, ott a nyár végéig kitartanak, ám augusztusban már megkezdődik vonulásuk. Szeptemberre az állomány nagy része elvonul. Vándorlásuk során egyes madarak csak a Mediterráneumig mennek, de jelentős részük a Nílus völgyében Kelet-Afrikáig is eljut.

A pettyes vízicsibe Magyarországon védett faj. Természetvédelmi értéke 50.000 Ft. Speciális élőhely-igénye miatt nem túl gyakori madár. Becslések szerint a hazai állománya nem haladja meg az 1000 páros nagyságot. A nedves rétek, vizenyős területek fenntartásával segíthetjük megmaradását.

mes szőrzettel borított. A harang alakú virág belsejében a porzók gyönyörű sárga örvként ölelik a lepellevelék színéhez hasonló, lila bibeszálakat. A virágból, szerencsés beporzás esetén aszmagtermések fejlődnek, melyeknek jellegzetesen hosszú repítőkészülékük van. A mag végén lévő hosszú bóbíta csavarodott, ám ha víz éri, kiegyenesese-

dik. Ez a mozgás segít abban, hogy a mag a talajba fúródjon. Vagyis ez a növény elveti a saját magját.

A fekete kökörcsin azon növények közé tartozik, melyek természetes állapotban is legalább olyan dekoratívak, mint a virágzás ideje alatt. Érdeemes felkeresni pár héttel a virágzás után is, ugyanis a virágok helyén gyönyörű

koronát fogunk találni. A fekete kökörcsin Magyarországon védett növény. Természetvédelmi értéke 10.000 Ft. Évelő, így esztendőről esztendőre megcsodálhatjuk ugyanazon az élőhelyen.

KÉP ÉS SZÖVEG: VÖLGYI SÁNDOR

WWW.VOLGYISANDOR.EXTRA.HU

